

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen

Remissvar avseende förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037

Bakgrund

Planförslaget innebär en betydande ökning av anslagen till vidmakthållande av väginfrastruktur. Den föreslagna ekonomiska ramen presenterades av regeringen i infrastrukturpropositionen och har därefter fastställts av riksdagen. Ökningen motiveras av de omfattande behov som finns av underhåll och reinvesteringar i det befintliga vägnätet.

Den ekonomiska ramen för nationell plan föreslås uppgå till 1 171 miljarder kronor för perioden 2026–2037. Det är en ökning på 203 miljarder kronor i fasta priser (2025 års prisnivå) jämfört med perioden 2022–2033.

Fördelning av den ekonomiska ramen:

- 210 mdkr underhåll järnväg
- 354 mdkr underhåll väg
- 607 mdkr utveckling (nya investeringar)

Bedömning

E18 genom Danderyd

För närvarande pågår en åtgärdsvalsstudie för E18, sträckan Arninge–Stocksund, som är en av både länets och landets mest trafikerade vägsträckor. Belastningen är särskilt hög under för- och eftermiddagens rusningstrafik, vilket medför betydande trängselproblem. De större åtgärder som identifieras i studien kommer vara planmogna först vid nästa revidering av den nationella planen, och kan då bli namngivna objekt. Mindre åtgärder (under 150 miljoner kronor) kan däremot hanteras på kortare sikt, då de inte behöver vara namngivna i planen. För att skapa bättre framförhållning i transportinfrastrukturplaneringen, och möjliggöra ett snabbare genomförande av nödvändiga åtgärder, anser Danderyds kommun att Trafikverket ska ta höjd för att hantera mindre åtgärder för sträckan på kort sikt, samt större åtgärder på längre sikt, inom föreslagen planperioden.

Därtill anser kommunen att det är viktigt att man avsätter utredningsmedel för att kunna arbeta vidare med åtgärdsförslag i nästa steg. Det kommer att krävas resurser för mer detaljerade underlag och sannolikt även vägplaner under kommande planperiod för att möjliggöra åtgärder. Utredningsmedel behövs även för att närma sig genomförandet av mindre åtgärder (<150 mnkr). Det är särskilt viktigt att åtgärder genomförs i stråket som bidrar till förbättrad framkomlighet, kollektivtrafik samt luft- och bullermiljö.

Kommunstyrelsen

Namngivna objekt

För Stockholms län föreslås sju nya kandidater få finansiering – fyra för väg och tre för järnväg. Kommunen ser positivt på att nya investeringar föreslås, då behovet i länet är stort. Projekt som Södertäljebro, trafikplatser på E4 och Södra länken bedöms ge positiva effekter för det regionala transportsystemet.

Det är särskilt viktigt att genomföra insatser som avlastar flaskhalsar, underlättar öppnandet av Förbifart Stockholm och stärker tillgängligheten till Arlanda. Kommunen är även positiv till föreslagna järnvägsåtgärder som bidrar med både regionala och nationella nyttor – Ostkustbanan, Märsta station, samt Tomtebodas bangård.

Norrortsleden

Norrortsledens Löttingetunnel har stor betydelse för att avlasta E18 genom Danderyds kommun och Täby kommun – en av länets mest belastade vägsträckor, som i dag präglas av trängsel, luftföroreningar och bullerproblematik. Med en ökad framkomlighet kommer även möjligheten till olika former av expressbussar att finnas vilket är en utveckling som kan lösa tillgänglighetsutmaningar.

Mindre åtgärder (trimnings- och miljöåtgärder)

Danderyds kommun anser att det är av stor nytta att kommande utredningar och planering av mindre åtgärder i länet sker i samverkan med kommunerna. Det kan bidra till bättre genomförbarhet och ökad transparens i val av åtgärder. Kommunen ser också behov av att det avsätts mer utredningsmedel för fördjupade utredningar av brister och behov som är av ”mindre åtgärder” storlek. I många åtgärdsvalsstudier föreslås vidare utredningar för att hantera identifierade brister eller ta fram konkreta förslag.

Planförslaget tydliggör även att förslag till nya kandidater (stora objekt) ofta har en osäker lönsamhet, då de inte är tillräckligt utredda. Det behövs bevisligen fler (detaljerade/fördjupade) utredningar på olika nivåer för att få mer träffsäkra kostnadsuppskattningar och effekterbedömningar, samt en tydlig bild över omfattningen av åtgärder. Därtill är det viktigt att komma ihåg att även mindre åtgärder kan ge stora nyttor, och är ofta mindre komplexa än större projekt som kräver att bli namngivna i den nationella planen.

Samhällsekonomisk nyttokostnadsanalys och val av investeringar

Det framgår i remissunderlaget att samhällsekonomisk lönsamhet har varit vägledande vid valet av åtgärder som ska ingå i planförslaget. Kommunen instämmer i att nyttokostnadsanalyser är en bra metod för prioritering av investeringar. Dessa analyser fungerar i de flesta fall väl för namngivna investeringar över 150 miljoner kronor, men bedöms behöva utvecklas när det gäller att beräkna nyttor för cykelåtgärder.

Kommunstyrelsen

De uppdaterade och jämförbara samhällsekonomiska analyser som har tagits fram för både namngivna objekt i den gällande planen – där beslut om byggstart ännu inte har fattats eller ansökts om – samt för nya objekt som har övervägts i det nya planförslaget, bedöms vara väl redovisade. Även den rangordning som därefter gjorts utifrån samhällsekonomisk lönsamhet är tydlig. Sammanfattningsvis anser kommunen att det är positivt att Trafikverket har en transparent redovisning av objekten, vilket gör det enklare att följa bedömningar av lönsamhet, rangordning och kostnad.

Klimatanpassning

E18 genom Danderyds kommun ingår i TEN-T-nätet och kännetecknas av höga trafikvolymmer samt problem kopplade till buller, luftkvalitet och vatten. Vägen används dagligen av många pendlare från nordost och är viktig för näringslivet. Längs stråket finns även samhällsviktiga funktioner, såsom Danderyds sjukhus – Sveriges största akutmottagning – vilket ställer krav på god framkomlighet. Vid sjukhuset finns en lågpunkt på E18 som behöver åtgärdas för att minska sårbarheten vid skyfall. Kommunen anser att klimatanpassningsåtgärder för att säkerställa tillgänglighet till viktiga samhällsfunktioner, och hur dessa ska prioriteras, tydligare behöver framgå i planen.

Eftersatt underhåll

I planförslaget framgår att stora delar av vägnätet är ålderstigna, och att slitaget har ökat till följd av fler och tyngre fordon samt klimatpåverkan. Underhållsbehovet överstiger de tilldelade medlen. Samtidigt konstateras att underhåll och drift av både vägar och järnvägar är prioriterade i planen. Kommunen delar uppfattningen att resurser bör prioriteras för att återta eftersatt underhåll inom väg- och järnvägsnätet, vilket bidrar till att minska andelen förlorat kapital i befintlig transportinfrastruktur.

Buller

Den höga trafikbelastningen på E18 genom Danderyds kommun påverkar bullermiljön i kommunen negativt. I dagsläget hamnar kommuner i en form av nationell kö för att få till bulleråtgärder längs utsatta sträckor, vilket innebär att det ofta tar lång tid innan åtgärder kan genomföras. Dessa bullerinsatser ger ofta stora nyttor för närboende samt för kultur- och naturmiljöer. Kommunen anser därför att det behövs mer resurser till detta åtgärdsområde för att öka genomförandetakten.

Vattenmiljö

Kommunen anser att Trafikverket bör göra en större ansträngning för att utreda trafikens negativa påverkan på angränsande vattenmiljöer. I Danderyd handlar det särskilt om att minska föroreningsspridning, där avrinning från E18 leds till recipienter vars kemiska status inte bör försämrats. Kommunen anser även att mer medel bör avsättas i planförslaget för miljöåtgärder, vilket skulle möjliggöra genomförandet av flera viktiga insatser för en förbättrad vattenkvalitet.

Kommunstyrelsen

Johanna Hornberger
Kommunstyrelsens ordförande